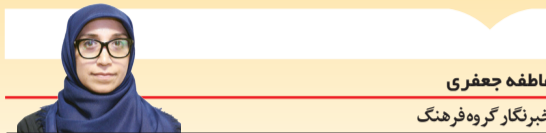

برگزاری جشنواره فجر موسیقی می تواند روی بازار اثر مثبت بگذارد

موسیقی به متن برگشت؟

عاطفه جعفری

خبرنگار گروه فرهنگ

گوش کردن به موسیقی، سهل الوصول ترین و جزء ارزان ترین‌ها در سید فرهنگ‌ی خانوار ایرانی است. جادوی اینترنت نه تنها امکان گوش کردن به موسیقی را راحت کرده بلکه برای سازندگان موسیقی فرصتی فراهم کرده تا آثار خود را به گوش همه مردم برسانند. این گستره فراخ در سطوح دسترسی مخاطب، باعث شده که اثرگذاری و نقش آن در لایه‌های زیرین اجتماع هم بیش از گذشته شود. به‌طور طبیعی در چنین مختصاتی از اثرگذاری، اهمیت سیاستگذاری و برنامه‌ریزی درخصوص محتوای موسیقایی بیشتر می‌شود. جشنواره موسیقی فجر از جمله مهم‌ترین نقاط اثرگذاری مدیران فرهنگی بر ساحت موسیقی است. ضمن اینکه برگزاری چنین رویدادی در شناسایی نقاط قوت و ضعف جریان‌های موسیقی نقش مهم و ویژه‌ای دارد.

جشنواره موسیقی فجر در سی‌وهشتمین گام خود از این جهت اهمیت می‌یابد که موتور خاموش موسیقی را بار دیگر روشن می‌کند. سال ۱۳۹۸ کرونا شروع شد و همه کشور به قرنطینه رفت. اجرای کنسرت‌های موسیقی هم از این قاعده مستثنی نبودند و همه اجراها لغو شد. در سال ۱۴۰۰ کمی شرایط برای بازگشت خواننده‌ها روی استیج فراهم شد و این امید می‌رفت که بار دیگر کنسرت‌های موسیقی جان بگیرند. با اتفاقات شهریورماه امسال، پیکره نیمه‌جان اجراهای موسیقی دوباره به کما رفت. محمدحسین توتونچیان، تهیه‌کننده موسیقی در گفت‌وگویی که با روزنامه همشهری داشت درمورد این موضوع می‌گوید: «حقیقت این است که تنها درباره خود یا خواننده‌ها صحبت نمی‌کنم. در پس این خاموشی فعالیت‌ها یک طیف گسترده از عوامل و دست‌اندرکاران موسیقی، تئاتر و سینما وجود دارد. به‌طور مثال وقتی آکران سینما ۸۰ درصد افت کرده است هیچ فیلمساز و تهیه‌کننده‌ای رغبتی برای انجام فعالیت هنری ندارد. در این میان، یک‌سری افراد هستند که از بنیه و توان مناسب برخوردار

هستند و می‌توانند در این روزگار سخت امور خود را بگذرانند، اما برخی عوامل فنی و همکاران هنری و خانواده‌هایشان هم هستند که به‌شدت درگیر معیشتند و حتی از کسب حداقل درآمد خود عاجزند. درجلسات متعددی که داشتم، متوجه این موضوع شدم که اعتراض به یک نظر و یک رأی اشکال ندارد، اما از بین بردن نظم و امنیت جامعه و کشور مشکل‌ساز شده است. این موضوع دوطرفه است. اگر در این میان قرار باشد یک قشر و صنف آسیب ببیند، به دور از انصاف است. صنف هنر شامل همه هنرهاست، درست است که سلبریتی‌ها محبوبیت خود را از مردم دارند و با کمک مردم معروف شدند و فعالیت می‌کنند. این نکته هم درست است که هنرمندان شناخته‌شده، با نظر مردم سلبریتی شدند، اما اینکه خواسته مردم است که هنرمندان کاری انجام ندهند و فعالیت‌شان را تعطیل کنند، درست نیست. اتفاقا مردم واقعی به دنبال آرام شدن شرایط هستند.»

او به فروختن ساز توسط نوازندگان موسیقی اشاره کرد و گفت: «احساسم این است که باید راهکاری اندیشیده شود، هم حمایت‌های مردمی وجود داشته باشد هم مانند دیگر اصناف که کار می‌کنند، این صنف هم فعالیت خود را داشته باشد. گفتنش سخت است، اما نوازندگان بزرگی را می‌شناسم که به ناچار مجبور هستند در تاکسی‌های اینترنتی کار کنند، هنرمندان سرشناسی که سازها را فروختند تا امرار معاش کنند و این خیلی سخت است. نوازنده‌ای که کار می‌کرد، به اندازه درآمدش امرار معاش می‌کرد و حالا درآمدش به صفر رسیده، باید چه کاری انجام دهد؟»

به‌نظر می‌رسد که جشنواره سی‌وهشتم موسیقی فجر می‌تواند آغازگر فصل تازه اجرای کنسرت‌ها در کشور باشد. با هم مرور کنیم که در جشنواره امسال چه می‌گذرد.

جشنواره امسال چگونه برگزار می‌شود؟

سی‌وهشتمین جشنواره موسیقی فجر با همه سختی‌ها و فراز و نشیبی که این حوزه دارد، ۲۸ بهمن‌ماه در تهران و مراکز استان‌ها درحال برگزاری است. این

گفت‌وگو

مدیرکل دفتر موسیقی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

جشنواره موسیقی فجر پلی است برای برگزاری کنسرت‌ها

کند؛ حضور در جشنواره یعنی اینکه سرود باید استانداردها و کیفیت لازم را کسب کند.

جشنواره موسیقی با توجه به شرایط حاکم بر این هنر و برگزار نشدن کنسرت‌ها می‌تواند موتور محرک برگزاری دوباره کنسرت‌ها باشد، برای اینکه این روند ادامه پیدا کند چه برنامه‌ای دارید؟

الان شاهد این هستیم که تهیه‌کنندگان و شرکت‌های موسیقی تقاضاهای زیادی را برای برگزاری اجراهای صحنه‌ای دارند، دفتر موسیقی هم نهایت همکاری را دارد. این جشنواره پلی خواهد بود تا دوباره شاهد برگزاری کنسرت‌ها با شتاب بیشتر و پررونق‌تر باشیم.

موسیقی همیشه در دسترس‌ترین حوزه هنر برای مخاطبان است و استقبال زیادی هم از آن می‌شود، اما وقتی به برگزاری کنسرت‌ها می‌رسیم، گرانی بلیت کنسرت یک موضوع مهم می‌شود. همین باعث محدود شدن مخاطب کنسرت به یک طیف خاص می‌شود، برای گرانی بلیت، دفتر موسیقی راه‌حلی دارد که کنسرت فقط محدود به یک قشر نشود؟

ما در جشنواره امسال قیمت بلیت‌ها را طوری تعیین کردیم که مردم با توان مالی مختلف بتوانند در این جشنواره شرکت کنند و بلیت را تهیه کنند، مثلاً در بخش پاپ حداقل ۱۰۰ و حداکثر ۲۵۰ هزار تومان تعیین شد. درمورد قیمت بلیت در این چند سال هم، دفتر موسیقی به این موضوع بی‌تفاوت نبوده است و از طریق بخش‌های حقوقی وزارتخانه و همچنین تعزیرات حکومتی این مشکل را پیگیری کرده است. برخی از کالاهای، کالاهای دسته‌اول هستند مثل گندم و باید با یک یارانه‌ای در اختیار مردم قرار گیرد. برخی کالاها که در دسته‌های سوم و چهارم قرار می‌گیرند که بلیت کنسرت هم در این دسته است؛ یعنی تولیدکننده با سود خودش این بلیت را قیمت‌گذاری می‌کند. اگر مردم شکایتی داشته باشند، سازمان تعزیرات حکومتی وارد می‌شود، البته این بخش قانونی است.

دفتر موسیقی جلساتی را با کنسرت‌گذاران و سالن‌های کنسرت گذاشته است تا بتوانند از طرفی قیمت اجاره سالن‌ها را کنترل کند و از طرف دیگر از کنسرت‌گذاران بخواهد تا منصفانه کنسرت بگذارند. این را هم باید در نظر بگیریم که تهیه‌کنندگان موسیقی هم از آن جهت که هزینه‌های جاری‌شان در حوزه خدمات افزایش پیدا کرده است پس روی قیمت تمام‌شده بلیت تأثیر می‌گذارد.

بالا رفتن قیمت بلیت باعث می‌شود که مردم کنسرت و اجرای موسیقی را از سبدشان حذف کنند و همین سبب می‌شود تا کارها را به‌صورت رایگان دانلود کنند که این هم به ضرر تولیدکنندگان است. باید در یک نقطه‌ای به تعادل رسیده تا با تعیین برخی قوانین زودتر به این مدل برسیم.

اعتلای نام ایران در حوزه موسیقی اشاره کردید، هنرمندان حوزه موسیقی نواحی بسیار برای این موضوع دغدغه داشته و در کنارش مشکلات معیشتی و... هم بسیار دارند. در گفت‌وگوهایی که با این بخش از هنرمندان موسیقی داشتم نسبت به حمایت‌های مالی و معیشتی خود اظهار گلایه داشتند. نگاه‌تان به این بخش از اهالی موسیقی چیست؟

طبیعی است که ایران خط قرمز همه هنرمندان است و با هر گرایش فکری و اجتماعی، عرق به ایران دارند. این در موسیقی نواحی هم وجودان است، چون این حوزه در موسیقی ریشه در فرهنگ و تمدن هزارساله ایران دارد. دولت هم در این سال‌ها جشنواره موسیقی نواحی ایران را برگزار کرده است. امسال یک طرح تحولی برای این موسیقی آماده کردیم و طبق آن هنرمندان بیشتری شامل حضور در موسیقی نواحی می‌شوند و لذا برای سال ۱۴۰۲ جشنواره در ۵ منطقه برگزار می‌گردد و تمامی استان‌ها را شامل می‌شود و همه هنرمندان نواحی شرکت خواهند کرد و بعد به جشنواره ملی راه پیدا می‌کنند. شکل گرفتن این هم باعث می‌شود همه هنرمندان را تحت شمول این جشنواره بیاوریم.

امسال بخش سرود به‌صورت رسمی به جشنواره اضافه شده است، دلیل این کار چه چیزی بوده است؟ و چرا توجه به سرود مهم بوده است؟

در ۴۴ سال گذشته، خصوصاً در روزهای آغازین انقلاب و بعد هم دفاع مقدس، سرود به کمک مردم آمده است و به تعمیق باورها کمک کرده است. طبیعی است که اهمیت دارد اما یک‌سری نقطه‌ضعف‌ها در بین صاحب‌نظران وجود داشت که باید در متن سرود و همچنین بخش موسیقایی آن تقویت‌هایی صورت گیرد. ضمناً محدود به مفاهیم ارزشی و انقلابی نبود و در همه شئون زندگی عمومی هم شامل شود.

این باعث شد دفتر سرود را تأسیس کنیم و ذیل این دفتر، سیاستی راه‌اندازی شد که همه گروه‌های سرود را سازماندهی کند و مرحله‌بندی آموزش و توانمندسازی این موسیقی است که اساتید این حوزه در حال تدوین سرفصل‌های آموزشی هستند که این بسته‌های آموزشی در اختیار گروه‌های سرود قرار بگیرد. با توجه به این تغییرات لازم بود که سرود امسال بخش مجزایی داشته باشد تا بتواند جای خود را باز

درمورد موسیقی نواحی گفتید که به سوال افغان من هم ارتباط پیدا می‌کند، شما در پیامی که به جشنواره امسال فرستادید به

و پس از برگزاری جشنواره، موسیقی به جریان بیفتد.

شرایط فعلی در کیفیت اجراها و حضور هنرمندان در این دوره از جشنواره تأثیرگذار بود؟

ببینید هیات انتخاب آثار تلاش کرده است گروه‌هایی را انتخاب کند که استانداردهای لازم را برای حضور در جشنواره داشته باشند. تعداد زیادی از گروه‌هایی که از طریق فراخوان اعلام حضور کردند، در فهرست نهایی جدول قرار نگرفتند. چون فضا برای انتخاب کیفی توسط هیات انتخاب سخت است و همه گروه‌هایی که حضور دارند کیفیت لازم را برای حضور در جشنواره دارند.

هنرمندان حوزه موسیقی با توجه به شرایط کرونا و بعد هم اتفاقات اخیر، بسیار در شرایط سختی هستند، دفتر موسیقی برنامه‌ای برای ساماندهی به شرایط این هنرمندان داشته است؟

در دو سالی که کرونا شیوع پیدا کرد. همه اجراهای صحنه‌ای لغو شد. از دی‌ماه ۱۴۰۰ تا نوروز ۱۴۰۱ هم کنسرت‌های پاپ با ۳۰ درصد تماشاگر برگزار شدند. از فروردین تا تیرماه امسال باز هم اجراها در موسیقی پاپ بود. اتفاقات اخیر هم باعث شد که طی پنج ماه اخیر اجرایی نداشته باشیم. نتیجه هم این است که مثلاً در موسیقی نواحی، کلاسیک و دستگاهی عملاً کنسرتی برگزار نشده و حتماً هنرمندان این حوزه در سختی بسیار روزگارشان را گذرانده‌اند. اولاً اگر فرآیند موسیقی به‌سمتی برود که درآمد فقط از اجرای صحنه‌ای نباشد و هنرمندان از انتشار قطعات بتوانند درآمد داشته باشند این حتماً کمک می‌کند. به‌اینکه اقتصاد باثبات‌تری را برای زندگی‌شان داشته باشند. البته برخی از حوزه‌های موسیقی مثل نواحی و کلاسیک احتیاج به حمایت جدی دارند.

حتماً باید دولت بتواند سالن‌هایی که دارد را در اختیار این هنرمندان بگذارد تا بتوانند رغبت کنند و کنسرت بگذارند و به درآمد برسند. از طرف دیگر هم طبیعی است که حمایت‌های بیمه‌ای دولت هم باید پوشش بیشتری داشته باشد و به آنها کمک کند.

با توجه به اتفاقاتی که از شهریورماه امسال شروع شد و تا اواخر دی‌ماه طول کشید، به‌نظر می‌رسد که برگزاری این دوره از جشنواره به نسبت سال‌های قبل، دشواری‌های خاص خودش را داشته باشد.

این دشواری‌ها بر فرآیند برگزاری جشنواره چه اثری داشته است؟ طبیعی است که برگزاری رویداد مهمی در ایام جشنواره موسیقی فجر در هیچ دوره‌ای به‌سادگی اتفاق نیفتاده است و باید ساماندهی کنید تا دست کم بیش از سه هزار هنرمند در تعدادی سالن اجرا داشته باشند، حتماً برنامه‌ریزی می‌خواهد و سختی‌های خودش را هم دارد، اگر هم موفقیتی حاصل می‌شود، حاصل کاری گروهی است.

جشنواره موسیقی فجر امسال هم با زحمات شورای سیاستگذاری، دبیر جشنواره و همه کسانی که در اجرای آن سهیم هستند، شکل گرفت. با توجه به اینکه ماه‌های خاصی را پشت‌سر گذاشتیم و اجراهای صحنه‌ای به‌صورت جدی دنبال نمی‌شد، احتیاج به رابزنی و گفت‌وگویی بیشتر داشت تا گفت‌وگوهایی صحنه‌ای شروع بشود. طبیعی است که این دوره با دوره‌های قبل از خودش متفاوت بوده است و حتماً گفت‌وگوها و برنامه‌ریزی‌های بیشتری برای آن انجام شده است. اما امیدواریم که جشنواره باعث رونق گرفتن دوباره موسیقی شود